

5 april 2022

Flitspeiling Oekraïne – *5 april 2022*

In opdracht van NCTV

Introductie

Aanleiding

De Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV) heeft I&O Research gevraagd om een derde flitspeiling uit te voeren naar het beeld dat Nederlanders hebben bij de situatie in Oekraïne, hoeveel zorgen ze zich maken en hoe ze de informatie omtrent de Oekraïense situatie inschatten. I&O Research voerde hiervoor een peiling uit die liep van maandag 4 april 13:00 tot en met dinsdag 5 april 13:00 uur. De eerste flitspeiling is uitgevoerd op 24 februari jl.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd onder 1.056 Nederlanders van 18 jaar en ouder, die lid zijn van het I&O Research Panel. Er zijn 2.500 personen benaderd voor dit onderzoek. De respons op dit onderzoek bedraagt 42 procent. Dit is ruim voldoende om op basis van de resultaten betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Op de data is een weging (op randtotalen) toegepast op de achtergrondkenmerken: leeftijd, geslacht, opleiding, migratieachtergrond, stemgedrag bij de Tweede Kamer verkiezingen in maart 2021 en regio (op basis van de NIELSEN 4 indeling van het CBS). De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee komen de verhoudingen in de steekproef op deze achtergrondkenmerken overeen met de werkelijke verhoudingen onder de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder.

- In sommige gevallen tellen percentages niet op tot het totaal of tot meer dan 100 procent. Dit komt door afrondingsverschillen.
- Bij sommige vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Dit staat bij de uitkomsten vermeld.
- De vragen zijn aan alle respondenten voorgelegd. De percentagebasis is overal gelijk (n=1.056).
- In de rode kaders staan significante verschillen genoemd tussen de verschillende gebieden van Nederland: de Drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag), het westen exclusief de drie grote steden (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht), het noorden (Groningen, Friesland en Drenthe), het oosten (Overijssel, Gelderland en Flevoland) en het zuiden (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg).

42 procent van de Nederlanders maakt zich zorgen over situatie in Oekraïne

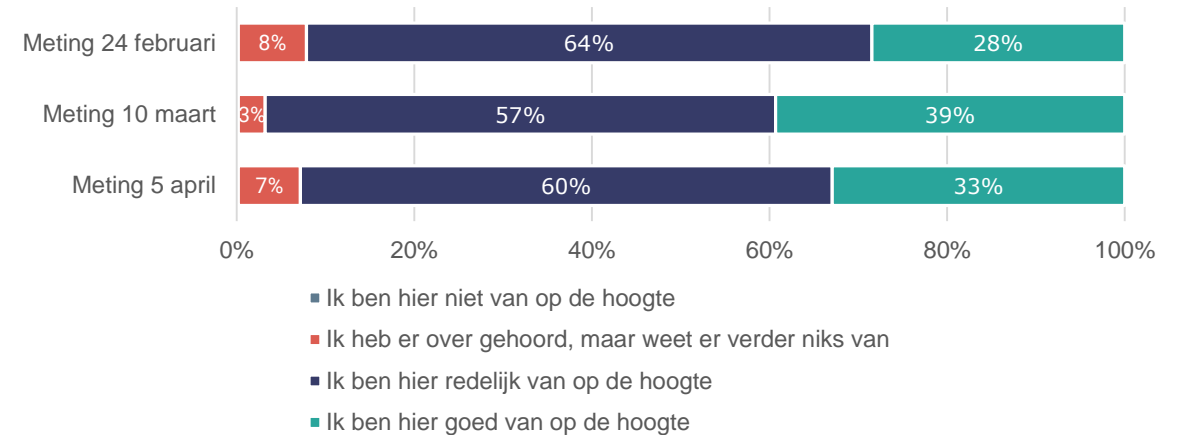
Aan Nederlanders is – in een open vraag gevraagd welke gebeurtenissen een mogelijke invloed hebben op de veiligheid in Nederland. De Russische inval in Oekraïne komt veel terug in deze antwoorden. Hiernaast noemen Nederlanders ook nog andere zaken, waaronder:

- Klimaatverandering;
- Afnemende tolerantie;
- Kernrampen;
- Aanslagen;
- Cybercrime.

Bijna alle Nederlanders zijn redelijk tot goed op de hoogte van de huidige situatie in Oekraïne (93%). Zeven procent heeft erover gehoord, maar weet er verder niets van. Dit is een stijging ten opzichte van de vorige meting, maar vergelijkbaar met de meting van 24 februari.

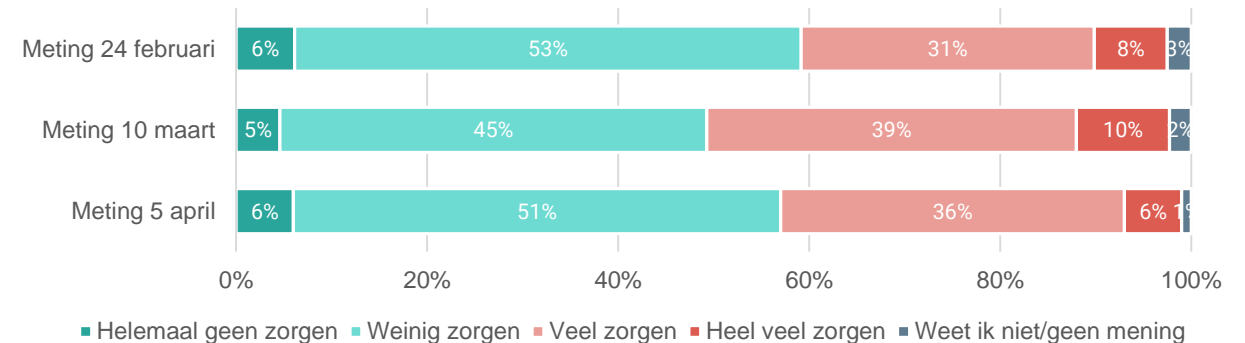
Vier op de tien Nederlanders maken zich zorgen over de gevolgen van de situatie in Oekraïne (42%). Het grootste deel hiervan (37%) maakt zich veel zorgen. De andere helft van de Nederlanders (50%) maakt zich weinig tot geen zorgen over de mogelijke gevolgen. In vergelijking met de vorige meting zijn Nederlanders zich minder zorgen gaan maken. De cijfers zijn nu vergelijkbaar met de meting van 24 februari.

Figuur 1. In hoeverre ben je op de hoogte van de huidige situatie in Oekraïne? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

Figuur 2. In welke mate maak je je momenteel zorgen over de mogelijke gevolgen voor jezelf en je naasten als gevolg van de situatie in Oekraïne?

Basis: Alle Nederlanders n=1.056

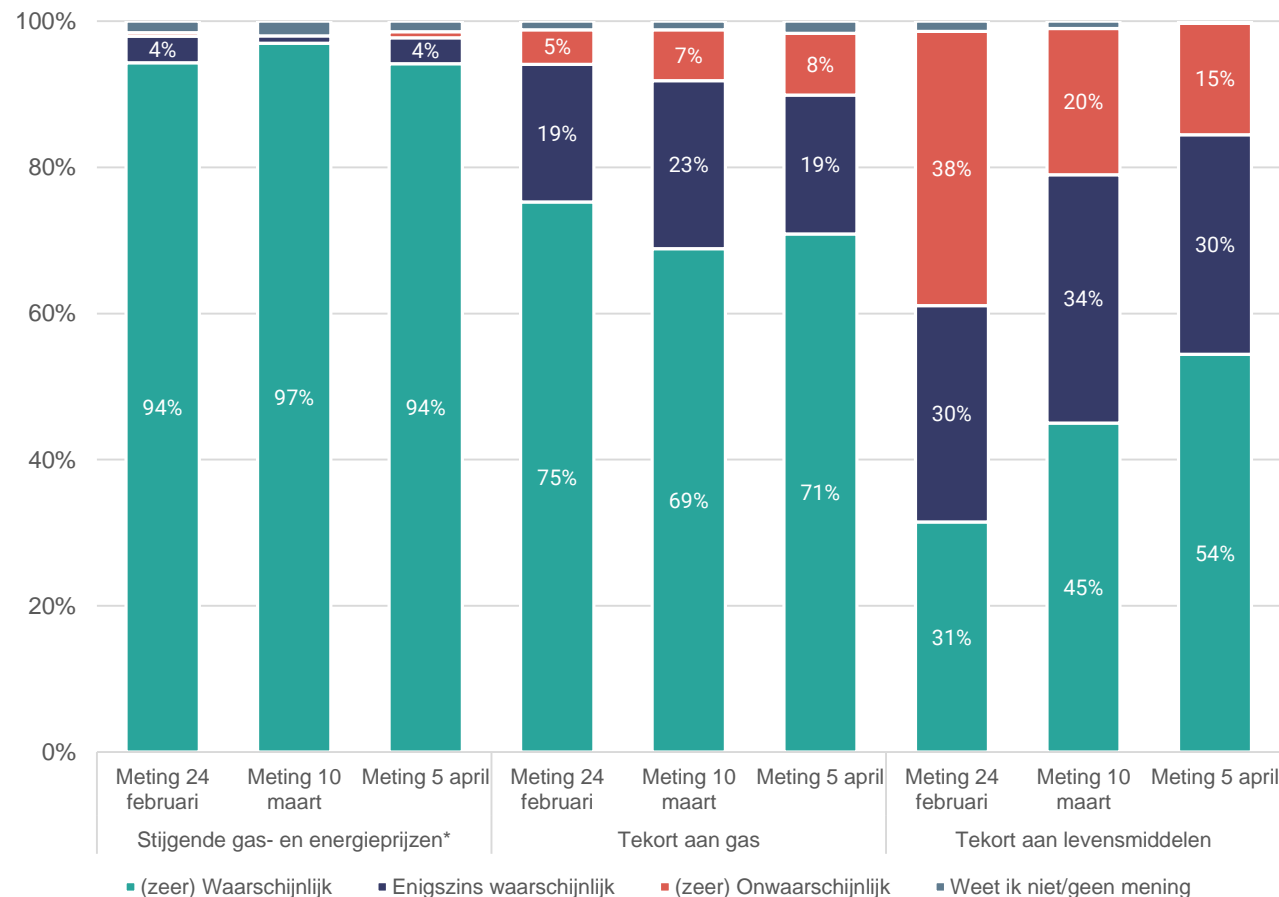
Stijgende prijzen van gas en energie zeer waarschijnlijk volgens Nederlanders

Aan Nederlanders is gevraagd welke gevolgen zij waarschijnlijk achten door de situatie in Oekraïne. Nederlanders zien de stijging van prijzen op het gebied van gas en energie (94%) als (zeer) waarschijnlijk. Dit is vergelijkbaar met beide metingen (resp. 94% en 97%).

Nederlanders vinden het tekort aan levensmiddelen steeds waarschijnlijker worden. Bij de eerste meting vonden drie op de tien inwoners het (zeer) waarschijnlijk, in de meting van 5 april blijkt net iets meer dan de helft het (zeer) waarschijnlijk te vinden.

In het zuiden denkt 96 procent dat deze prijzen zullen stijgen, wat significant hoger is dan wat inwoners van het noorden denken. Hier vindt 88 procent stijgende gas- en energieprijzen (zeer) waarschijnlijk.

Figuur 3. Hoe waarschijnlijk vindt je onderstaande gevolgen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

* Bij de tweede meting is aan deze stelling stijgende gasprijzen toegevoegd

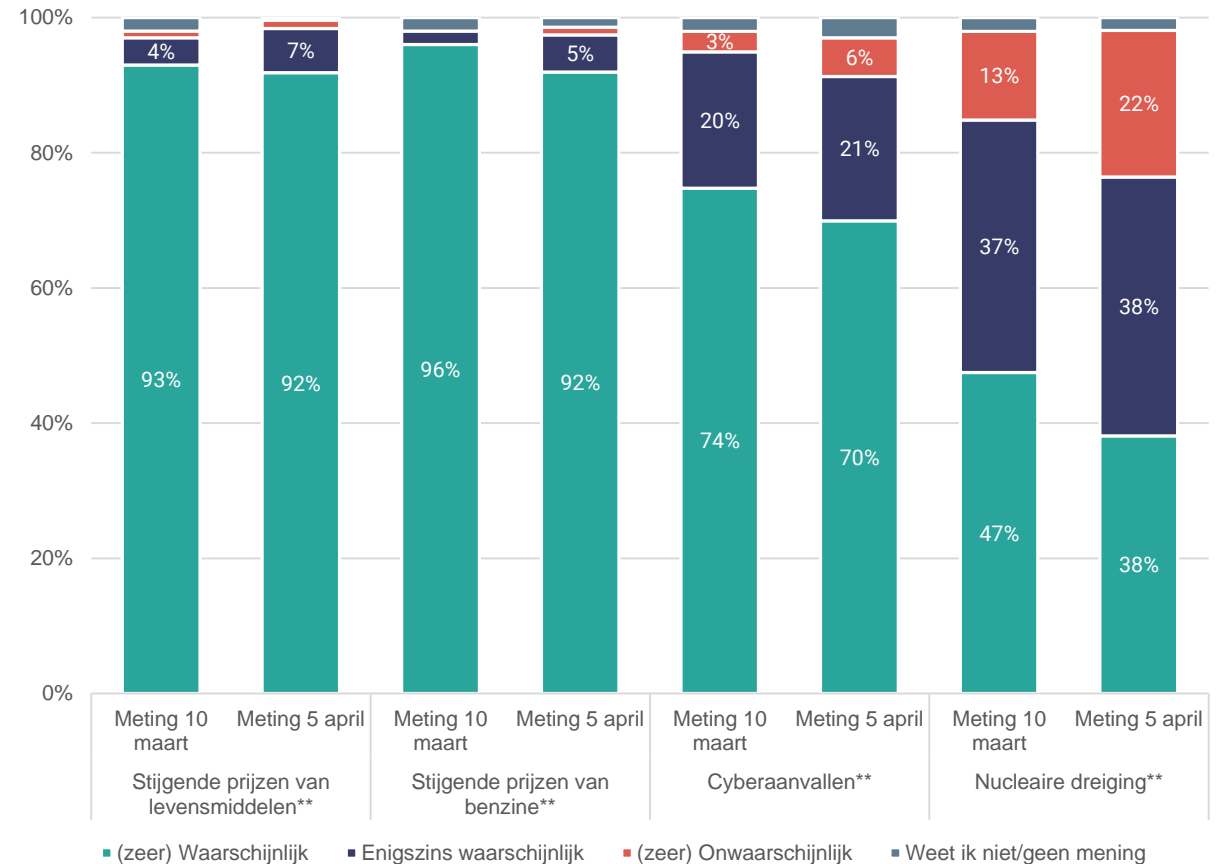
Negen op de tien denkt dat stijgende prijzen van levensmiddelen en benzine (zeer) waarschijnlijk zijn

Negen op de tien Nederlanders vinden het (zeer) waarschijnlijk dat deze prijzen stijgen. Bij de meting van 10 maart vond nog 96 procent het waarschijnlijk dat de benzine prijzen stegen, een significante afname van vier procentpunt.

Zeven op de tien vinden cyberaanvallen (zeer) waarschijnlijk. Ten opzichte van de vorige meting is hier ook een lichte afname van vier procentpunt te zien. Tot slot denkt bijna vier op de tien dat een nucleaire dreiging (zeer) waarschijnlijk is, terwijl net iets meer dan een op de vijf het (zeer) onwaarschijnlijk vindt. Dit is een significante verandering ten opzichte van de vorige meting

Met name inwoners van het noorden achten stijgende prijzen van levensmiddelen enigszins waarschijnlijk (34%), terwijl inwoners van het oosten dit als 'zeer waarschijnlijk' beschouwen (94%). Van de inwoners van de drie grote steden vindt de helft nucleaire dreiging enigszins waarschijnlijk. Dit ligt hoger dan het gemiddelde van Nederland.

Figuur 5. Hoe waarschijnlijk vindt je onderstaande gevolgen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

** Deze stellingen zijn voor het eerst in de tweede meting uitgevraagd

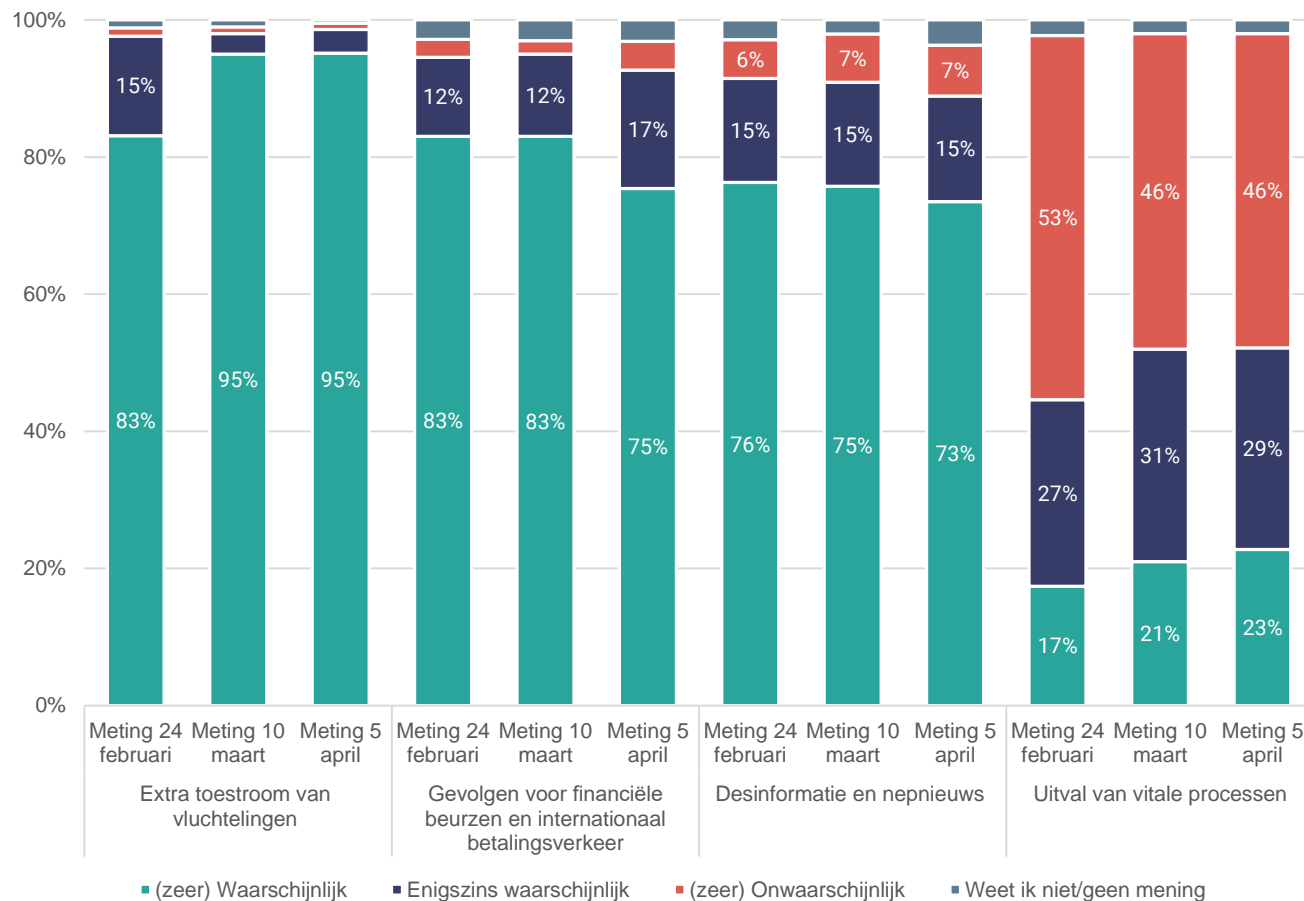

Extra toestroom vluchtelingen, gevolgen voor financiële beurzen, desinformatie erg waarschijnlijk, uitval vitale processen minder waarschijnlijk

Bijna alle Nederlanders vinden het (zeer) waarschijnlijk dat er een toestroom is van extra vluchtelingen. Driekwart denkt dat de situatie leidt tot desinformatie en nepnieuws en een op de vijf voorziet uitval van vitale processen. Dit is vergelijkbaar met de vorige meting op 10 maart.

Driekwart van de Nederlanders vindt het (zeer) waarschijnlijk dat de situatie in Oekraïne leidt tot gevolgen voor financiële beurzen en internationaal betalingsverkeer. Ten opzichte van de vorige meting een significante daling. Mensen denken vaker dat dit enigszins waarschijnlijk is.

Figuur 7. Hoe waarschijnlijk vindt je onderstaande gevolgen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

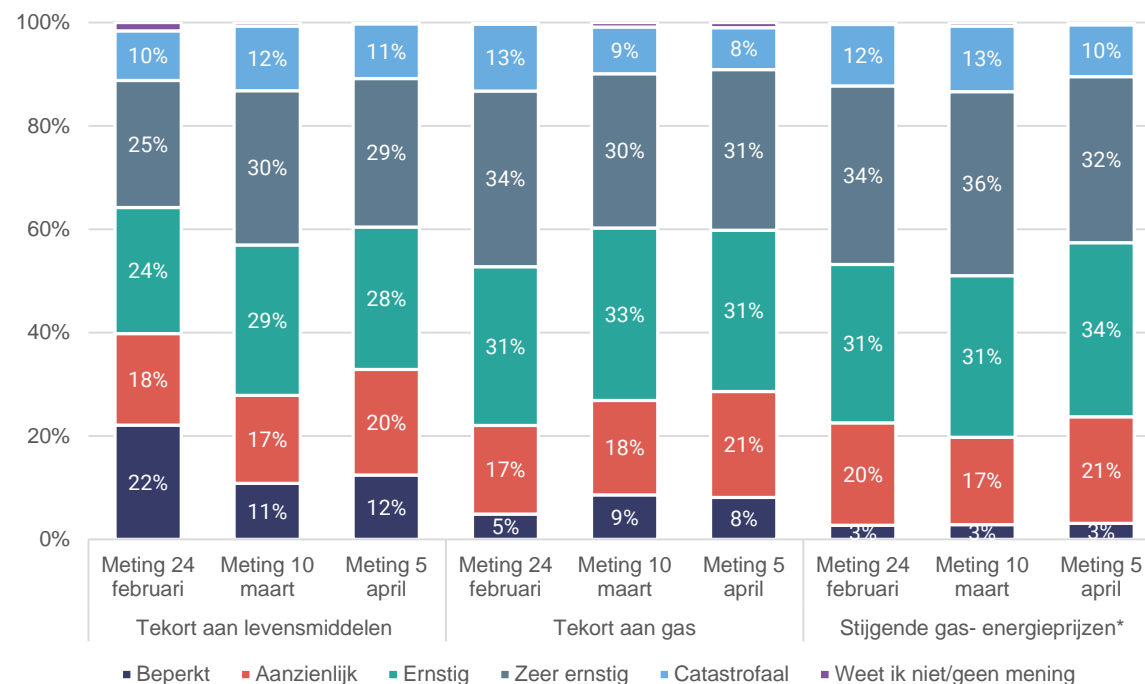
Zes op de tien vinden het tekort aan levensmiddelen zeer ernstig

Nederlanders kregen de lijst met mogelijke gevolgen voorgelegd, met de vraag hoe ernstig deze gevolgen volgens hen zouden zijn voor de Nederlandse samenleving, als deze zich voor zouden doen.

Zes op de tien vinden het tekort aan levensmiddelen of gas (zeer) ernstig. Voor de stijgende gas- en energieprijzen is dit twee derde. Dit is vergelijkbaar met de eerste twee metingen.

Inwoners van het zuiden en westen van Nederland en, exclusief de drie grote steden, hebben het idee dat het tekort aan gas 'zeer ernstig' (resp. 34% en 35%). Dit beduidend hoger ten opzichte van de inschatting van inwoners uit het noorden. Hiervan vindt een op de zeven de gevolgen van het tekort aan gas 'zeer ernstig'. Daarnaast denkt 15 procent van de inwoners uit het Noorden dat het tekort aan gas beperkte gevolgen zal hebben. In het zuiden ligt dit significant lager: 6 procent.

Figuur 4. Hoe ernstig zouden de gevolgen voor de Nederlandse samenleving zijn als onderstaande gebeurtenissen zich voor zouden doen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

* Bij de tweede meting is aan deze stelling stijgende gasprijzen toegevoegd

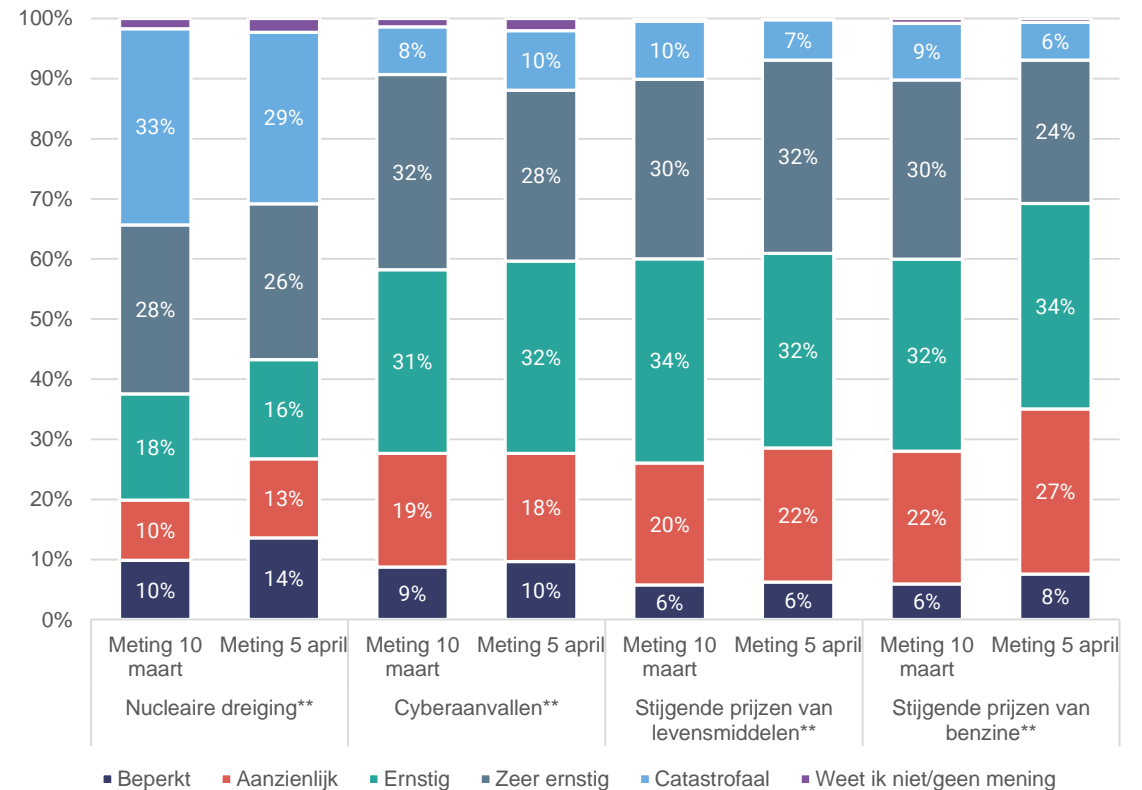

Nucleaire dreiging; niet erg waarschijnlijk, wel meest catastrofaal

Vier op de tien vonden de nucleaire dreiging (zeer) waarschijnlijk, drie op de tien denken dat de gevolgen hiervan catastrofaal zullen zijn voor Nederland, een afname ten opzichte van de vorige meting. De stijgende prijzen van benzine hebben volgens Nederlanders een minder grote impact op de samenleving. Een derde vinden dit ernstig, een kwart noemt dit aanzienlijk.

Een kwart van de inwoners van Groningen, Friesland of Drenthe denkt dat de gevolgen van een nucleaire dreiging 'ernstig' zullen zijn (28%). In de drie grote steden is dit 11 procent, een significant verschil.
 Inwoners van het zuiden denken dat de gevolgen van stijgende benzine prijzen 'zeer ernstig' zijn (30%). Dit ligt beduidend hoger dan inwoners uit andere gebieden.
 De stijgende prijzen van levensmiddelen zien met name inwoners van de drie grote steden, het westen en het zuiden als 'zeer ernstig' (resp. 36%, 35% en 34%), terwijl inwoners van het noorden de gevolgen vooral aanzienlijk noemen (31%).

Figuur 6. Hoe ernstig zouden de gevolgen voor de Nederlandse samenleving zijn als onderstaande gebeurtenissen zich voor zouden doen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

** Deze stellingen zijn voor het eerst in de tweede meting uitgevraagd

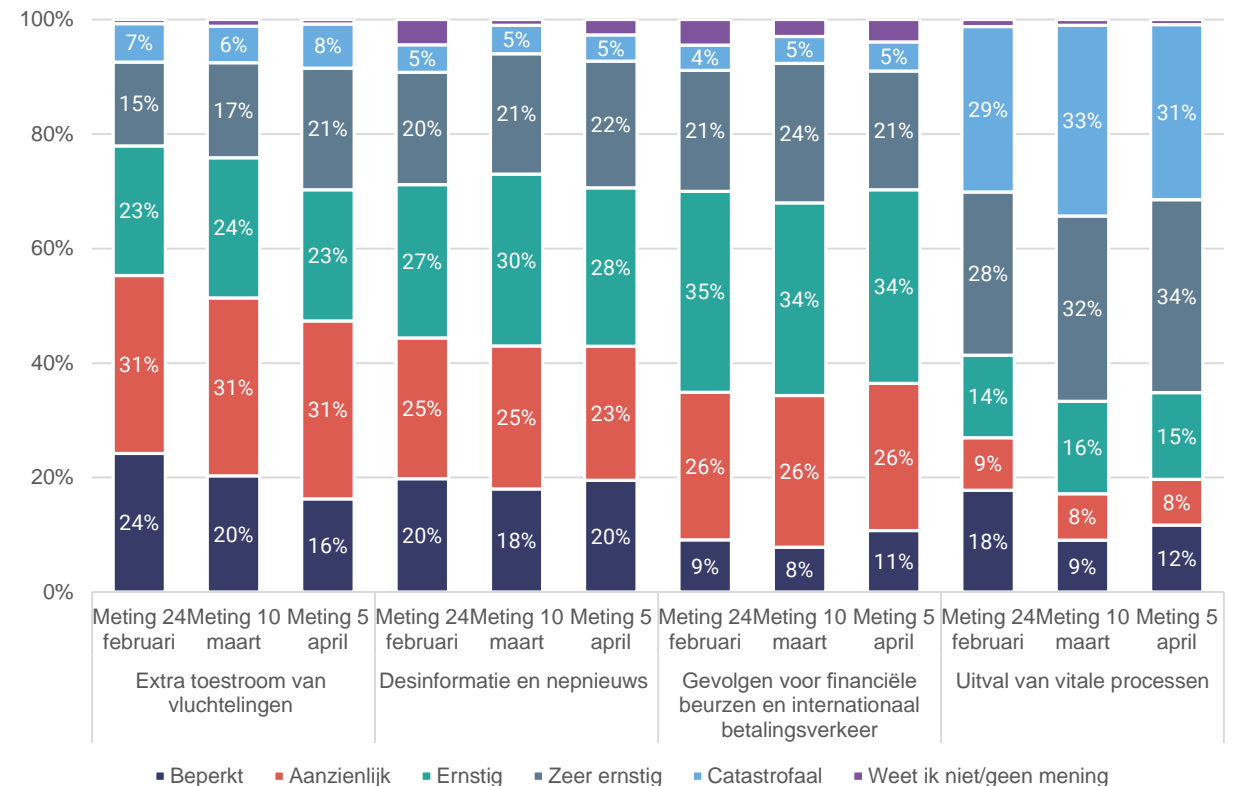
Drie op de tien vinden de uitval van vitale processen catastrofaal

Nederlanders vinden ook de extra toestroom van vluchtelingen minder ernstig dan andere gevolgen. Niettemin vinden acht op de tien dat dit aanzienlijke tot catastrofale gevolgen zal hebben. Het aandeel Nederlanders die denken dat de extra toestroom van vluchtelingen beperkte gevolgen zal hebben, is wel aan het afnemen sinds de meting van 24 februari.

Uitval van vitale processen werd niet erg waarschijnlijk gevonden, maar een derde van de Nederlanders denkt dat de gevolgen catastrofaal zullen zijn. Een net iets grotere groep vindt de mogelijke gevolgen zeer ernstig voor de samenleving. Dit is vergelijkbaar met de voorgaande metingen.

Een op de drie inwoners van de drie grote steden, het westen en het zuiden vinden dat de uitval van vitale processen catastrofaal is (resp. 35%, 33% en 32%). Dit is hoger dan onder inwoners uit andere gebieden en verschilt significant met inwoners uit het noorden, waarvan 18 procent denkt dat de uitval van vitale processen catastrofaal is. Dat de gevolgen voor financiële beurzen aanzienlijk zullen zijn, vinden voornamelijk inwoners van het Noorden van het land (39%).

Figuur 8. Hoe ernstig zouden de gevolgen voor de Nederlandse samenleving zijn als onderstaande gebeurtenissen zich voor zouden doen? Basis: Alle Nederlanders n=1.056

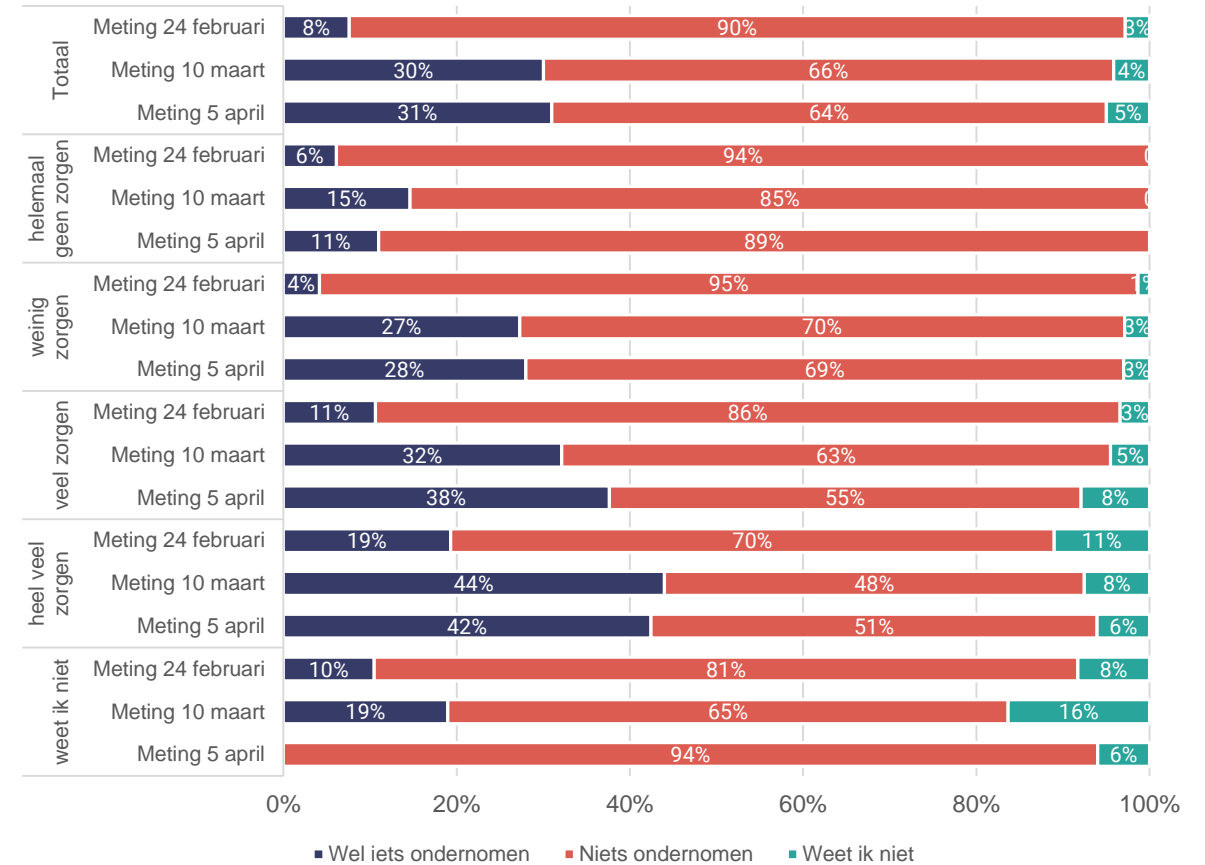

Drie op de tien Nederlanders hebben actie ondernomen

We hebben Nederlanders de vraag voorgelegd of de situatie in Oekraïne ertoe heeft geleid dat ze iets hebben ondernomen. Tijdens de meting van 5 april bleek dat drie op de tien iets deden. De mate waarin mensen zich zorgen maken over de situatie heeft een grote invloed. Van de mensen die zich heel veel zorgen maken, is door 42 procent iets ondernomen; tegen 11% van de mensen die zich helemaal geen zorgen maken.

Nadat het aandeel Nederlanders die actie ondernemen tussen de eerste twee metingen is gestegen, is die nu stabiel gebleven. Nederlanders ondernemen vaak actie door geld en spullen aan Oekraïne en Oekraïense vluchtelingen te doneren, maar zetten ook de verwarming lager of slaan meer levensmiddelen in.

Figuur 9. Heeft de situatie in Oekraïne ertoe geleid dat je iets hebt ondernomen?
Basis: Alle Nederlanders n=1.056

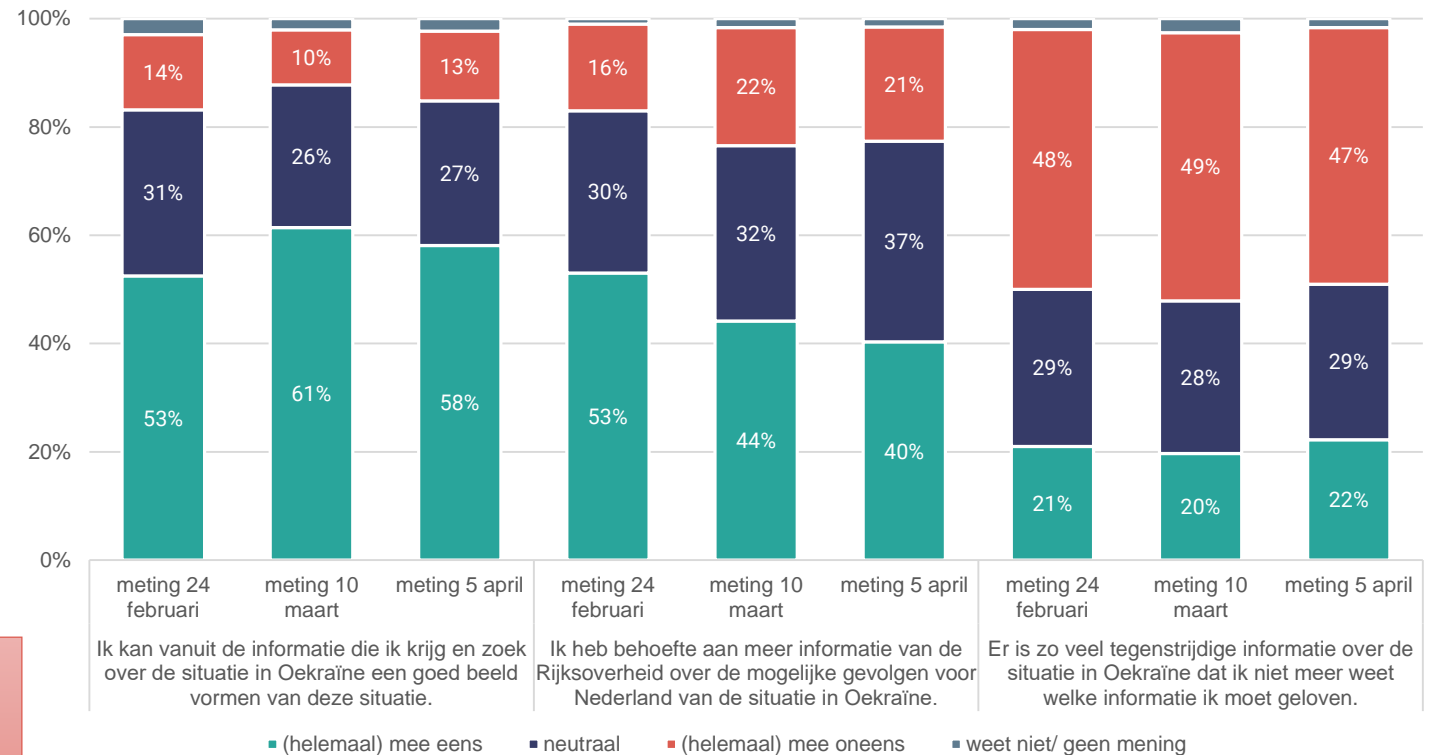
Vier op de tien hebben meer behoefte aan informatie vanuit de Rijksoverheid

Nederlanders kregen een aantal stellingen voorgelegd over de informatievoorziening rondom de situatie in Oekraïne. Hierbij kon men aangeven in hoeverre ze het hier mee eens waren. Zes op de tien kunnen zich vanuit de ontvangen informatie een beeld vormen van de situatie in Oekraïne. Vier op de tien Nederlanders hebben behoefte aan meer informatie van de Rijksoverheid over mogelijke gevolgen voor Nederland, dit is vergelijkbaar met de meting van 10 maart, maar een significante daling ten opzichte van 24 februari.

Nog steeds ervaart de helft van de Nederlanders niet dat er veel tegenstrijdige informatie is. Een vijfde ervaart deze tegenstrijdige informatie wel, wat ervoor zorgt dat men niet meer weet welke informatie men moet geloven. Deze verhoudingen zijn niet veranderd ten opzichte van de eerste twee metingen.

Inwoners van zuid-Nederland zijn het (helemaal) oneens dat ze zich een goed beeld kunnen vormen van de situatie in Oekraïne op basis van de informatie die ze krijgen (17%). Dit ligt hoger dan in andere gebieden van Nederland en verschilt significant ten opzichte van het westen (9%).

Figuur 10. In welke mate ben je het eens of oneens met onderstaande stellingen over de informatievoorziening rondom de situatie in Oekraïne?
Basis: Alle Nederlanders n=1.056

I&O Research

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl